

УДК 378.147:80

Чередник С.О., викладач

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9067-4505>

Коверсун Н.А., викладач

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1146-0518>

Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук, Україна

ТЕКСТОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Текстоцентричне навчання на заняттях української мови передбачає засвоєння мовних норм, формування предметних і ключових компетентностей, мовного смаку, мовної стійкості, духовного світу здобувачів освіти на текстовій основі.

Основне місце в текстоцентричній технології має опора на текст, який розглядається як універсальна дидактична, мовна одиниця комплексного навчання, завдяки чому може поєднуватися навчання й виховання, розвиток логічного й критичного мислення, творчої уяви. Робота з текстами різних стилів допомагає викладачеві перевірити знання та навички здобувачів з усіх розділів мовознавства, визначити недоліки, спланувавши роботу з їх усунення, заповнити прогалини та підготувати до ЗНО.

Тривалий час у мовознавстві щодо розуміння тексту виділявся провідний структурно-синтаксичний підхід: текст-речення, текст – дискурс. Дана методика передбачала лише роботу над мовною системою, але сьогодні навчання сучасної української літературної мови передбачає створення умов для формування мовної особистості, яка вільно й швидко орієнтується в потоці інформації, сприймає, розуміє й відтворює її. [1, с. 96].

Тому робота має бути також спланована на мовлення, ситуацію спілкування, коли здобувачі зможуть реалізувати комунікативні завдання – передати інформацію з метою вплинути на адресата. Уміння використовувати інформацію формує інформаційну компетентність, яка допомагає особистості адаптуватися та змінювати власну поведінку.

Текстоорієнтований підхід залучає здійснювати не лише поодинокі мовленнєві дії, а й програмування повної мовленнєвої діяльності, коли вправи спрямовані на аналіз готових текстів різних стилів та жанрів, на опрацювання запитань до тексту. [3, с.10].

Принцип текстоцентризму дозволяє та допомагає здійснювати міждисциплінарні зв'язки української мови майже з усіма дисциплінами, що вивчаються здобувачами освіти. Такий зв'язок необхідний для формування цілісної сучасної картини світосприйняття, стимулювання аналітичної діяльності здобувачів, розвитку вмінь та навичок аналізувати, синтезувати, порівнювати різноманітні складні процеси чи явища об'єктивної дійсності,

застосовування знань однієї галузі в іншій.

Орієнтація на професійно спрямований підхід включає добір дидактичного матеріалу з урахуванням потреб фаху, специфіки мовного середовища, професійної цінності текстів для збагачення термінологічною лексикою словника мовної особистості, що орієнтована на майбутню професію та має стійку мотивацію до вивчення дисциплін професійного спрямування. Даний підхід допоможе уникнути одноманітності й стереотипів у навчанні. [2, с. 150].

Використання фахових матеріалів повинно враховувати теоретичні засади когнітивної методики, що спираються на положення когнітивної лінгвістики. Такі прийоми впроваджуються для активізації потенційних можливостей під час навчання та формування критичного мислення через пошук інформативних складових і складання текстової матриці.

Проблемою когнітивно-комунікативного підходу до навчання мови займалися такі науковці, як: О. Пентилюк, Т. Симоненко, І. Зимня, С. Ніколаєва, Т. Самосенкова, І. Дроздової, О. Любашенко, С. Шатілов, О. Леонтєв, В. Белянін, В. Дем'янков, Н. Тализіна, Р. Аткинсон та інші. [4, с. 105].

Результатом використання текстотвірної технології на заняттях рідної мови є підвищення пізнавального інтересу здобувачів до дисципліни, розвиток естетичного смаку, духовних цінностей та комунікативних навичок, швидкою реакцією на нові вимоги з розвинутими орієнтувальними здібностями та вміннями. За рахунок створення комфортних умов навчання й ефективного процесу пізнання – підвищення якості знань. Дані методи активізують емоційну та інтелектуальну складову здобувачів сучасної освіти.

Список літератури

1. Божко О. Л. Сучасні підходи до формування текстотвірних умінь учнів під час вивчення складного речення: збірник наукових праць. *Педагогічні науки*. 2013. С. 94 – 100.
2. Бондаренко Н.О. Текстотвірний аспект вивчення державної мови: теоретичний і практичний аспекти. *Державотворча й об'єднувальна функції української мови: реалії здобутки, перспективи : матеріали міжнародного науково-методичного семінару*, м.Ужгород, 2009. С. 143–153.
3. Кучерук О.А. Текстотвірний підхід як лінгводидактична проблема. *Актуальні проблеми текстотворення у лінгводидактичній та мистецтвознавчій площинах: матеріали міжрегіонального науково-методичного семінару*, м. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2017. С. 7–13.
4. Пентилюк М. І. Текстотвірний аспект формування риторичних умінь і навичок учнів. *Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей*. Київ: "Ленвіт", 2011. №5. С. 96–108